

DANSK FORENING FOR VOLDGIFTS REGLER OM BEVISOPTAGELSE I VOLDGIFTSSAGER

Indledning

Der har i nogle lande været en vis tradition for, at voldgiftssager behandles efter regler for behandling af civile sager ved domstolene.

Dansk Forening for Voldgifts Regler om bevisoptagelse i voldgiftssager ("**Reglerne**") søger dels at beskrive praksis for bevisoptagelse, dels at give anbefalinger om *best practice* til inspiration for parter og voldgiftsdommere, som skal tilrettelægge procesformen, således at denne så vidt muligt sikrer, at sagen oplyses bedst muligt og på den mest hensigtsmæssige måde, hvorved der bør tages hensyn til de tids- og omkostningsmæssige konsekvenser ved den konkrete anvendelse af Reglerne.

Parterne kan aftale at anvende Reglerne helt eller delvist i voldgiftsklausuler. I så fald anbefales følgende tilføjelse til voldgiftsklausulen:

"Dansk Forening for Voldgifts Regler om bevisoptagelse i voldgiftssager skal finde anvendelse."

Eventuelt med tilføjelsen: *"med undtagelse af Reglernes pkt. [...]"*

Reglerne tager udgangspunkt i og understøtter grundlæggende principper om partsautonomi, kontradiktion og partsoffentlighed.

Reglerne er blevet til på grundlag af et arbejde i bestyrelsen i Dansk Forening for Voldgift og har været genstand for høring samt indgående debat blandt foreningens medlemmer, herunder på Voldgiftens Dag den 17. november 2009. Reglerne har endvidere været forelagt og drøftet med en arbejdsgruppe nedsat af Voldgiftsinstituttets bestyrelse.

REGLERNE

1 Anvendelsesområde

- 1.1 Reglerne finder anvendelse, i det omfang parterne har aftalt dette. I mangel af en sådan aftale kan voldgiftsretten beslutte at anvende Reglerne helt eller delvist.
- 1.2 I tilfælde af konflikt mellem Reglerne og eventuelle af parterne vedtagne institutionelle eller ad hoc regler kan Reglerne kun anvendes, i det omfang de ikke strider imod de institutionelle eller ad hoc regler, parterne har aftalt.
- 1.3 Hvis et spørgsmål ikke er reguleret i Reglerne, optages beviser på den måde, som parterne har aftalt. I mangel af en sådan aftale optages beviser på den måde, som voldgiftsretten finder hensigtsmæssig.
- 1.4 Reglerne er udarbejdet på dansk og engelsk. I sager, hvor processproget er dansk, gælder den danske udgave af Reglerne. I andre sager gælder den engelske udgave af Reglerne.

2 Dokumenter

- 2.1 Parten skal tidligst muligt og i god tid inden forberedelsens afslutning fremlægge de dokumenter, parten agter at påberåbe sig, inklusive offentlige dokumenter og offentligt tilgængelige dokumenter, dog ikke dokumenter, som allerede er blevet fremlagt af en anden part.
- 2.2 Voldgiftsretten kan efter begæring af en part pålægge modparten at fremlægge dokumenter, der er undergivet modpartens rådighed, og som parten agter at påberåbe sig. Før begæring indgives, skal den begærende part forgæves have opfordret modparten til at fremlægge de af begæringen omfattede dokumenter.

- 2.3 En begæring om pålæg til modparten om fremlæggelse af dokumenter skal indeholde:
- (a) en beskrivelse af de(t) efterspurgte dokument(er) eller en snævert afgrænset kategori af dokumenter, som er tilstrækkelig til at identificere de relevante dokumenter,
  - (b) en beskrivelse af de kendsgerninger, der skal bevises ved dokumenterne, og en angivelse af de efterspurgte dokumenters relevans og mulige betydning for sagens anbringender,
  - (c) en erklæring om, at de efterspurgte dokumenter ikke er i den anmodende parts besiddelse, varetægt eller kontrol, og
  - (d) en redegørelse for de grunde, hvorpå parten støtter, at modparten er i besiddelse af eller har kontrol over dokumenterne.
- 2.4 Den part, der er adressat for begæringen om fremlæggelse af dokumenter, skal gives rimelig mulighed for at fremkomme med eventuelle indsigelser mod at fremlægge nogle eller alle de efterspurgte dokumenter.
- 2.5 En part skal fremlægge alle efterspurgte dokumenter, som den pågældende ikke har gjort indsigelse mod at fremlægge.
- 2.6 Voldgiftsretten skal hurtigst muligt, og efter parterne har haft lejlighed til at udtale sig, tage stilling til begæringen. Voldgiftsretten kan pålægge en part at fremlægge dokumenter, eller ekstrakt deraf, hvis voldgiftsretten finder, at de emner, den anmodende part ønsker at bevise, kan være af betydning for sagen, at den begærende part, alle omstændigheder taget i betragtning, har et rimeligt krav derpå, og at rejste indsigelser må vige herfor.
- 2.7 I tilfælde, hvor en indsigelses berettigelse kun kan afklares ved gennemgang af dokumentet, kan voldgiftsretten i samråd med parterne udpege en uafhængig og upartisk ekspert, forudsat denne

accepterer at være underlagt tavshedspligt, til at gennemgå sådanne dokumenter og rapportere om sin vurdering af indsigelsernes berettigelse.

- 2.8 Hvis der fremlægges kopier, skal disse svare til originalerne. Enhver original skal efter anmodning fra voldgiftsretten fremvises til gennemsyn. En part kan i stedet for at fremlægge efterspurgte dokumenter udlevere dokumenterne til den part, som har begæret dem fremlagt, og overlade det til denne part selv at fremlægge dokumenterne i ønsket omfang.

3 Vidner, parter og partsrepræsentanter

- 3.1 Parterne skal tidligst muligt og i god tid inden forberedelsens afslutning angive de vidner, hvis forklaringer de agter at påberåbe sig, samt genstanden og de væsentlige temaer for vidneforklaringerne.
- 3.2 Enhver kan med de af voldgiftsretten fastsatte undtagelser afgive forklaring for voldgiftsretten. Parterne kan fremlægge skriftlige vidneerklæringer i forbindelse med sagens forberedelse, jf. artikel 3.4.
- 3.3 Voldgiftsretten kan henstille, at en part fremlægger skriftlig erklæring fra de vidner, hvis forklaring parten ønsker at påberåbe sig.
- 3.4 Hver vidneerklæring skal indeholde:
- (a) vidnets fulde navn og adresse, eventuelle nuværende og tidligere relationer til voldgiftsrettens medlemmer, enhver af parterne og deres rådgivere samt en kort beskrivelse af den pågældendes baggrund, kvalifikationer og uddannelse,
  - (b) en beskrivelse af kendsgerningerne og kilden til vidnets oplysninger hvad angår disse kendsgerninger,

- (c) en redegørelse for, hvorledes erklæringen er udarbejdet,
  - (c) en bekræftelse på, at erklæringen efter vidnets opfattelse er korrekt, og
  - (d) vidnets underskrift samt angivelse af tid og sted.
- 3.5 Et vidne, der har afgivet en vidneerklæring, skal afgive mundtlig forklaring for voldgiftsretten, medmindre parterne aftaler andet.
- 3.6 Hvis et vidne, som har afgivet en vidneerklæring, uden rimelig grund undlader at møde og afgive mundtlig forklaring for voldgiftsretten eller domstolene, ser voldgiftsretten bort fra denne vidneerklæring efter begæring fra den anden part, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder.
- 3.7 Reglerne i denne artikel 3 finder tilsvarende anvendelse på parter og partsrepræsentanter, der skal afgive forklaring for voldgiftsretten.

4 Partsudpegede eksperter

- 4.1 En part kan fremlægge rapporter udarbejdet af en af en part udpeget ekspert, herunder rapporter udarbejdet til brug for den verserende voldgiftssag, som bevis vedrørende specifikke spørgsmål.
- 4.2 Ekspertrapporter skal indeholde:
- (a) ekspertens fulde navn, eventuelle nuværende og tidligere relationer til voldgiftsrettens medlemmer, enhver af parterne og deres rådgivere samt en kort beskrivelse af ekspertens baggrund, kvalifikationer, uddannelse og erfaring,
  - (b) en redegørelse for de kendsgerninger, som vurderinger og konklusioner er baseret på,

- (c) en beskrivelse af anvendte metoder, beviser og andre data,
  - (d) en bekræftelse på, at ekspertrapporten efter ekspertens opfattelse er korrekt og retvisende, og
  - (e) ekspertens underskrift samt angivelse af tid og sted.
- 4.3 Voldgiftsretten kan efter at have hørt parterne beslutte, at partsudpegede eksperter, som har udarbejdet ekspertrapporter vedrørende de samme eller lignende emner, skal mødes forud for den mundtlige forhandling og konferere om sådanne emner med henblik på at afklare eventuelle uenigheder mv.
- 4.4 Enhver partsudpeget ekspert skal møde for at afgive mundtlig forklaring for voldgiftsretten, medmindre parterne beslutter andet. Voldgiftsretten kan efter at have hørt parterne beslutte, at partsudpegede eksperter, som har udarbejdet ekspertrapporter vedrørende de samme eller lignende emner, afhøres sammen.
- 4.5 Hvis en partsudpeget ekspert uden rimelig grund undlader at møde op for at afgive vidneforklaring for voldgiftsretten eller domstolene eller undlader at deltage i den i artikel 4.3 omtalte konferering, bortset fra hvor dette er aftalt mellem parterne, skal voldgiftsretten efter begæring fra den anden part se bort fra ekspertens rapport, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder.

5 Ekspertes udpeget af voldgiftsretten

- 5.1 Efter at have hørt parterne kan voldgiftsretten udpege en eller flere eksperter til at afgive erklæring til voldgiftsretten om bestemte spørgsmål, som voldgiftsretten skal afgøre.

- 5.2 Parterne søger efter voldgiftsrettens eventuelle anvisninger i fællesskab at formulere spørgsmålene. I mangel af enighed mellem parterne fastlægges spørgsmålene af voldgiftsretten.
- 5.3 Den udpegede ekspert skal have de fornødne kompetencer samt være uafhængig og upartisk, og eksperten skal i forbindelse med sin udpegning erklære sig derom over for voldgiftsretten og parterne. Den udpegede ekspert skal samtidig påtage sig at opretholde tavshedspligt med hensyn til alle forhold vedrørende voldgiftssagen.
- 5.4 Voldgiftsretten tager stilling til, om eksperten har de fornødne kompetencer og er uafhængig og upartisk, efter at parterne har haft lejlighed til at fremkomme med eventuelle indsigelser mod eksperten.
- 5.5 Voldgiftsretten kan pålægge en part at meddele eksperten alle relevante oplysninger og give eksperten adgang til at besigtige dokumenter og andre beviser. Parterne og deres repræsentanter er berettiget at modtage sådanne oplysninger og at deltage i sådanne gennemgange. Eksperten beskriver i rapporten alle tilfælde, hvor en part ikke imødekommer et pålæg fra voldgiftsretten, og beskriver eventuel indflydelse på afgørelsen af det specifikke spørgsmål.
- 5.6 Eksperten rapporterer skriftligt til voldgiftsretten med kopi til parterne. Rapporten skal indeholde:
  - (a) en redegørelse for de kendsgerninger, som vurderinger og konklusioner er baseret på,
  - (b) en beskrivelse af anvendte metoder, beviser og andre data,
  - (c) en bekræftelse på, at ekspertrapporten efter ekspertens opfattelse er korrekt og retvisende, og
  - (d) ekspertens underskrift samt angivelse af tid og sted.

- 5.7 Alle parter skal have mulighed for inden for en af voldgiftsretten fastsat frist at gennemgå rapporten med henblik på at stille forslag om eventuelle supplerende spørgsmål. I mangel af aftale mellem parterne træffer voldgiftsretten afgørelse om fremsættelse af supplerende spørgsmål.
- 5.8 Den af voldgiftsretten udpegede ekspert skal på en parts eller på voldgiftsrettens anmodning møde op og afgive mundtlig forklaring for voldgiftsretten, herunder svare på spørgsmål fra parterne. Er det ikke muligt at afhøre eksperten for voldgiftsretten eller domstolene, skal voldgiftsretten på begæring fra en part se bort fra erklæringen, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder.
- 5.9 Voldgiftsretten fastsætter honoraret til en udpeget ekspert og afgør, hvem der endeligt skal bære omkostningerne, som udgør en del af omkostningerne ved voldgiften. Voldgiftsretten træffer afgørelse om, hvem der forlods afholder de omkostninger, der er forbundet med besvarelsen af de stillede spørgsmål.

6 Besigtigelse

- 6.1 Voldgiftsretten kan, såfremt den finder det hensigtsmæssigt, foretage besigtigelse. Parterne og deres repræsentanter har ret til at deltage i en sådan besigtigelse, og voldgiftsretten indkalder hertil med et rimeligt varsel.

7 Mundtlige forklaringer for voldgiftsretten

- 7.1 Parterne indkalder de personer, der skal afgive forklaring for voldgiftsretten.
- 7.2 Voldgiftsretten afgør, om der under afgivelsen af forklaringen må benyttes medbragte notater eller andre hjælpemidler. Voldgiftsretten afgør i samråd med parterne, om forklaring kan afgives ved anvendelse af telekommunikation.

- 7.3 Enhver, der afgiver forklaring, skal tale sandt. Hvis den pågældende har udarbejdet en vidneerklæring eller en ekspertrapport, skal vedkommende tilkendegive, om denne er korrekt.
- 7.4 Afhøringen skal ske på en sådan måde, at den er egnet til at fremkalde en tydelig og sandfærdig forklaring, og den pågældende skal gives lejlighed til at udtale sig i sammenhæng. Ledende spørgsmål bør undgås, også ved kontraafhøring. Afhøringen må ikke søges gennemført på utilbørlig vis. Bevisførelse om et vidnes almindelige troværdighed må kun finde sted, på en måde og i det omfang voldgiftsretten bestemmer.
- 7.5 Hvert vidne afhøres for sig. Et vidne må ikke forud for sin egen forklaring påhøre forklaringer fra andre vidner, medmindre parterne aftaler andet. Voldgiftsretten kan dog efter at have hørt parterne bestemme, at flere vidner afhøres sammen.
- 7.6 Hvis der er uenighed om rækkefølgen af de, der skal afgive forklaring, eller hvem der skal afhøre et vidne først, afgøres dette af voldgiftsretten. Modparten kan kontraafhøre vidner, parter og partsrepræsentanter. Modparten er i sine spørgsmål ikke begrænset af den indledende afhøring. Den anden part kan efterfølgende stille supplerende spørgsmål. Voldgiftsretten kan når som helst stille spørgsmål.

8 Bevisbedømmelse mv.

- 8.1 I mangel af aftale derom mellem parterne bestemmer voldgiftsretten, hvilke beviser der kan føres, og hvilke faktiske omstændigheder der lægges til grund for sagens pådømmelse.
- 8.2 Hver af parterne kan angive nye beviser under voldgiftssagens behandling, medmindre voldgiftsretten finder det uhensigtsmæssigt under hensyn til den forsinkelse, dette kan medføre.
- 8.3 Voldgiftsretten kan når som helst opfordre en part til at føre eller fremlægge bevis om forhold omfattet af sagen.

- 8.4 Voldgiftsretten eller en part med voldgiftsrettens samtykke kan anmode domstolene om bistand til optagelse af bevis, efter at voldgiftsretten har hørt parterne henholdsvis den anden part.
- 8.5 Hvis en part uden rimelig grund undlader at fremlægge dokumenter eller anden relevant bevisførelse, som modparten eller voldgiftsretten har anmodet om tilvejebringelse af, kan voldgiftsretten ved bevisbedømmelsen tillægge dette bevismæssig betydning til fordel for modparten.
- 8.6 Indsigelser mod bevisførelse kan blandt andet begrundes i følgende forhold:
- (a) beviset skønnes at være uden betydning for sagen,
  - (b) der foreligger lovlige hindringer eller begrænsninger,
  - (c) fremlæggelse af de efterspurgte beviser vil være uforholdsmæssigt byrdefuldt,
  - (d) beviset er underlagt fortrolighed, som voldgiftsretten anser for bindende, eller
  - (e) rimelighedshensyn eller lighedsbetragtninger.
- 8.7 Voldgiftsretten kan, hvor det findes passende, tage skridt til at sikre, at beviser underlægges passende fortrolighedsbeskyttelse.